

Republika e Kosovës
Republika Kosovo – Republic of Kosovo
Kuvendi – Skupština – Assembly

VI. Saziv
Jesenska sesija

Komisija za ekonomski razvoj, infrastrukturu, trgovinu, industriju i regionalni razvoj
Sednica br. 47/2018
Priština, 06.11.2018, u 13:00 časova
Zgrada Skupštine, sala N-303

Z A P I S N I K

Na sednici su učestvovali: Sala Berisha Shala, predsedica, Dardan Sejdiu, prvi zamenik predsednika, Adem Hodža, drugi zamenik predsednika, Glauk Konjufca, Lutfi Zharku, Memli Krasniqi, Muharrem Nitaj i Veton Berisha, članovi. Prisutan i Sali Zyba, poslanik.

Odsutni: Liburn Aliu, Hykmete Bajrami, i Duda Balje, članovi.

Pozvan: g. Valdrin Lluca, ministar Ministarstva ekonomskog razvoja (MER)

Drugi učesnici: Halit Hoxhaj, Shkumbin Asllani, Lorik Fejzullahu, Lulzim Demolli i Fidaim Sahiti, MER; Dardan Abazi, INDEP; Lumnije Hashani, OKE; Dren Ajeti, Klub proizvođača; Edona Baliqi, KDI; Ahmet Geca i Gazmend Begolli, zajednica za energiju, /VV; Vatra Qehaja, GP/VV; Shpresa Sejdiu, GP/ PSD i medije.

Podržno osoblje Komisije: Armend Ademaj, Muhamet Morina, Besim Haliti i Nurije Morina.

Sednici je predsedavala: Sala Berisha Shala, predsednica Komisije.

Dnevni red

1. Usvajanje dnevnog reda,
2. Usvajanje zapisnika sa sednice od 30.10.2018;
3. Izveštavanje ministra Ekonomskog razvoja g. Valdrin Lluca, o procesu izgradnje termoelektrane “Kosova e Re” i funkcionalizacija preduzeća “TREPÇA” D. D.;
4. Razno.

Predsednica je konstatovala da su ispunjeni uslovi za početak rada komisije i otvorila sednicu prema dnevnom redu.

1. Usvajanje dnevnog reda.

Dnevni red je usvojen bez izmene.

2. Usvajanje zapisnika sa sednice od 30.10.2018

Zapisnik sa sednice od 30.10.2018, je usvojen bez primedbi.

3. Izveštavanje ministra Ekonomskog razvoja g. Valdrin Lluka, o procesu izgradnje termoelektrane “Kosova e Re” i funkcionalizacija preduzeća “TREPÇA” D. D.;

Predsednica – je istakla da na zahtev poslanika Dardan Sejdiu, koji je podržan i od drugih poslanika, pozvan g. Valdrin Lluka, ministar Ekonomskog razvoja, da izveštava o procesu izgradnje termoelektrane “Kosova e Re” i funkcionalizacija preduzeća “TREPÇA” D. D i u vezi s tim reč je dao ministru.

Valdrin Lluka - je naglasio da na osnovu strategije o energiji Kosova 2017-2026, kao i Nacionalne strategije razvoja, Kosovo ima potrebe za nove generativne kapacitete električne energije. S toga mi smo obavezni da realizujemo Strategije naše zemlje, kako bi zemlji, ekonomiji i narodu Kosova pružili prosperitet i bezbednost u svim oblastima. On je rekao da 20. decembra 2017. god. potpisan komercijalni sporazum sa investitorom “Contour Global”. Dok sada u svim pogledima nalazimo pred zatvaranja finalne faze projekta. Raspisivanje tendera od strane investitore “Contour Global” o izboru kompanije za projektovanje, inženjering i izgradnju je urađeno u okviru predviđenih rokova, dana 22.06.2018. Komercijalni ugovori su postali efektivni, nakon zaključivanja pojedinih aktivnosti, 24. maja 2018. Obezbeđivanje kredita za projekat je predviđen do završetka finansijskog zaključivanja, 24. meseci od postojanja efektivnog komercijalnog sporazuma. U nastavku aktivnosti za realizaciju projekta TE “Kosova e Re”, juna 2018, investitor “Contour Global“ je otvorio poziv za pred kvalifikaciju za zainteresovane kompanije o EPC (Inženjering, projektovanje i izgradnju), kao i LTMA (Dugoročno održavanje). Bilo je veliko zainteresovanje naj poznatijih svetskih kompanija u ovom procesu, gde je dana 16. avgusta 2018, “Contour Global” primila 6. ponude od strane kompanija i konzorcijuma, gde nakon procesa procene kojeg je obavljao investitor, 4. od kompanija su pred kvalifikacijom. Pred kvalifikovani ponuđači su: konsorcium kompanije “General Electric”; konsorcium je sastavljen od “ENKA” i “Mitsubishi Hitachi”; konzorcijum od “Hyundai”, kao i konsorciumi od “CMEC”. On je rekao da su ovi ponuđači, takođe su pružili snabdevanje sa opremom, kao i dugoročne usluge održavanja od “Doosan”, “IHI Corporation Japan”, “Rafako”, “Siemens”, “Toshiba”, “Alstom”, “Técnicas Reunidas” i drugih. Takođe, naglasio je da su dve kompanije koje nisu pred kvalifikovane: “Doosan”, zbog nedostatka iskustva u izgradnju termoelektrane sa lignitom i “Dong Fang”, zbog nedostatka iskustva u EPC. Nakon ove uspešne faze pred kvalifikovanim ponuđačima je dostavljen zahtev za dva predloga, koji će njima omogućiti da podnesu tehničku i finansijsku ponudu. S toga, ukoliko se stvari razvijaju prema predviđenoj dinamici, mi očekujemo da u prvoj polovini 2019. godine da počinje izgradnja termoelektrane „Kosova e Re“. Struktura finansiranja je predviđena i to: Ukupna cena projekta je 1.3 milijardi €; ekuiteti od CG 400

miliona; financiranje od strane agencija za finansiranje izvoza, minimum 400 miliona €; OPIC 400 – 500 miliona €. Projekat TC “Kosova e Re” je projekat u vezi kojeg su izvršene naj više studije i svaka doneta opcija TC “Kosova e Re”, je kao neophodan izbor. Dok studija poslednjih opcija koje je izvršila Svetska banka, a koja još nije objavljena, u nacrtu kojeg smo mi predvideli, vidi se da postoje ogromne nejasnoće, za koje mi imamo naše komentare. Ona studija ima nepreciznosti u izračunavanju, daje kao opciju jedno tehnologiju koje još nije proizvedena niti testirana, sa ciljem da ostavlja Kosovo na dugo iščekivanje, da vrati našu zemlju u laboratoriju testiranja. Čak šta više, takva studija kada bi bila tačna ponovo Kosovo ostavlja kao stalnog uvozača sa oko 18 – 20% domaćih potreba za energiju. Kao ministar ove zemlje, odgovaran za energiju, neću dozvoliti da Kosovo zavisi od uvoza energije. Strategija zemlje je da ekonomski rast i zapošljavanje dešavaju u zemlji, koristeći vanredne domaće potencijale za generisanje energije, ne samo za naše potrebe, ali i za izvoz. Mi moramo obezbediti energetska nezavisnost i nemamo drugu alternativu, kao što nemamo druge alternative za generisanje električne energije. “Kosova e Re” će se finalizirati, budući da je jedino rešenje za postizanje sigurnosti u snabdevanju energije, koja neposredno utiče i u nacionalnoj bezbednosti zemlje. Mi ćemo unaprediti alternativne projekte za regenerativne izvore, ali ne možemo niti smemo eksperimentisati u vezi bezbednosti zemlje. Komercijalni sporazumi su predviđeni i posledice od ne uspešnosti su mogući u ovom projektu. Zavisno zbog čije krivice, svaka stranka ima obaveze i dogovorene penaltije. Međutim ove obaveze su ne sprovodljive u odnosu sa gubicima koje ima Kosovo u kontinuitetu, kao posledica neredovnog snabdevanja sa električnom energijom. Svake godine, biznisi gube po 300 miliona €, kao posledica nedostatka i nesigurnosti snabdevanja. Kosovo kao i druge ugovorene stranke Zajednice energije, je usmeravao srednje ročne politike za snabdevanje energijom od rezerva lignita. Istu orijentaciju imaju i zemlje Evropske unije. Takve termoelektrane, i sa većim kapacitetima nego “Kosova e Re”, danas operišu i nalaze se u fazi projektovanja ili izgradnje u mnogim državama EU-a, kao što je Nemačka, Češka, Ujedinjeno Kraljevstvo, Italija, Poljska, Rumunija, Bugarska i dr. I naši susedi Srbija, Crna Gora, i Bosna i Hercegovina izgrade termoelektrane sa lignitom. Zajednički imenitelj ovih projekata je da oni garantuju poštovanje evropskih standarda životne sredine, preko instalacije naj modernije tehnologije u novim jedinicama. Mi se obavezujemo da će “Kosova e Re” će primeniti naj bolje prakse Evropske unije. Ovde treba istaći poštovanje direktiva životne sredine EU-a, usvojene u 2017. godini, koje ograničavaju na rigorozan način zagađenje vazduha, kao i realizaciju naših obaveza za integrisanje u regionalnom tržištu energije. Termoelektrana “Kosova e Re” nije samo jedna termoelektrana više, ali je delimično zamenjuje kapacitete zastarelih termoelektrane “Kosova A”, koja se nalazi van proizvodnje. Misija nove jedinice je da zameni ove stare proizvodne jedinice TC “Kosova A” i da povećava sigurnost snabdevanja, stvaranjem održivog izvora bazične energije.

Dardan Sejdiu - je rekao da je razlog zašto sam tražio od ministra Ekonomskog razvoja da izveštava, je da se informišemo dokle su otišli poslovi u pogledu projekta za izgradnju termoelektrane “Kosova e Re” od “Contour Global”. S toga, zahtev je običan, znači da nam kaže šta je urađeno sa izgradnjom termoelektrane. Pitao je i o razvoju projekta: Dokle ste stigli, kakve zadatke vama očekuju za funkcionalizaciji i izgradnji nove termoelektrane? U međuvremenu što je Svetska banka, pre nekoliko vremena, se povukla od podrške za izgradnju ove termoelektrane.

Valdrin Luka – je objasnio da projekat o izgradnji termoelektrane Kosova e re realizuje se na osnovu plana. Mi očekujemo da do kraja godine da dobijemo ponude. Takođe očekujemo da u prvoj polovini 2019. godine počinje sa izgradnjom termoelektrane “Kosova sē Re”. Sada, projekat je započet i nastavlja se na osnovu planiranja. On je rekao mada i svetska banka ne podržava ovog projekta, nova termoelektrana će se izgraditi na osnovu planiranja. Nakon prestanka podrške od Svetske banke, ”Contour Global” je započeo pregovore sa OPIC, gde i OPIC dao zeleno svetlo investitoru za pripremanje potrebne dokumentacije za podnošenje zahteva za kredit. Kao što ste informisani, nakon jednog procesa preko 10. godina sa Svetskom bankom, mi, već sada smo dobili i zvanično odluku da SS neće dati delimične garancije o projektu “Kosova e Re”. Treba istaći da na osnovu komercijalnog sporazuma, investitor je dužan da obezbedi finansiranje. Tim povodom, 30% finansiranja dolazi od samog investitora, dok oko 30% će se obezbediti od kompanije koja će se izabrati za EPC, kao i drugi deo je od kredita kojeg će obezbediti investitor. Prema “ContourGlobal”, postoje niz međunarodne finansijske institucije spremne za finansiranje ovog projekta. Ove ogromne finansijske institucije su iz Sjedinjenih Američkih država, Japan, Južna Koreja, Poljska i dr.

Dardan Sejdiu - je rekao da je Svetska banka, nakon odbijanja podržavanja izgradnje ove termoelektrane, podnela i sugerisala druge alternative, kao što su izvori regenerativne energije. Ovo pitanje nažalost je zakašnjelo. Umesto da se razmatraju 3 – 4 alternativne opcije, kako bi se izabrala najbolja opcija. On je naglasio da najbolja opcija bila bi izgradnja energetskih kapaciteta od samog KEK-a, sa subvencioniranjem od same države. Zatim je pitao u vezi garancije suvereniteta, šta neće obuhvatiti ova garancija o suverenitetu? Kakva je cena budžeta Kosova, ukoliko ova garancija suvereniteta ne bude prihvaćena? koliko će biti cena kredita za 70% finansijskih sredstava, koja treba uzeti za izgradnju termoelektrane preko 90 miliona? kada je poznato da preduzeće KEDS obavezna je da kupi energiju, šta će se desiti ukoliko se ne kupi energija kompanije? da li su izračunali koliko će biti cena za alternativnu energiju? da li ste obavili studiju stimulacije, ukoliko se aktivizira interkonektivna linija sa Albanijom, kako će se potrošiti ova energija od hidroelektrana?.

Valdrin Luka - odgovarajući na pitanjima poslanika Sejdiu, što se tiče državne garancije, vreme koje mi očekujemo je negde oko aprila meseca. Ukoliko projekat za izgradnju termoelektrane “Kosova e Re” ne bude prihvaćen u Skupštini, Kosovo ugrožava da gubi 19.7 miliona €. On je informisao da cena kredita će biti 4.7% dok cena alternativnog projekta iz Svetske banke će biti 900 do 1. milijarde €. Što se tiče javnog duga, prema njemu to će biti 260 miliona €. Za inter konekciju sa Albanijom, rekao je da očekujemo da će se veoma brzo biti aktiviziran, do izgradnje za 5. godina nove termoelektrane, možemo koristiti ovu energiju povremeno, kao što je predviđeno u vremenu kad imaju dovoljne kapacitete da se vrši razmena električne energije sa hidroelektranama iz Albanije.

Predsednica - je rekla da je to prvi put što se govori o procesu izgradnje termoelektrane “Kosova sē Re, s toga, moramo biti fokusirani u ovom pitanju za ove izvore osnovne energije kojom raspolažemo kao država.

Lutfi Zharku - je rekao da kada smo potpisali ugovor za deo kredita da investira i garantuje država, kada je poznato da država, zakonom ne može ulaziti u javnom dugu preko 30%, ukoliko se prekorači na primer npr. 38%. Kako će dati garancije Vlada?.

Valdrin Lluka, ministër - odgovarajući na pitanjima poslanika Zharku, rekao je da tokom pregovora uspeli smo da u ugovoru smanji garancija do 19.7 miliona €. Što se tiče javnog duga, on će biti 260 miliona €. Ovaj iznos ne povređuje javnog duga.

Glauk Konjufca - je rekao da cena izgradnje ove termoelektrane je vrlo visoka, s toga ovaj bazični koncept kojeg je izradila Vlada je pogrešan. Kada se podeli cena za električnu energiju ona će biti ne snošljiva za Kosovo. On je naglasio da smo imali probleme sa cenom energije, samo nakon privatizacije KEK-a, imali smo i protesne skupove, budući da prekoračenje cene energije bila je neopravdana. Takođe je naglasio da ukoliko imamo u vidu uslove u kojima ulazi Kosovo ovim sporazumom, gde sve obaveze plaća investitoru, tada sporazum je štetan o Kosovo, budući da prema procenama stručnjaka, električna energija će se poskupeti 46% i kao takva će biti ne snošljiva za građane.

Valdrin Lluka - je objasnio da pokušavamo izvršiti balansiranje sa investicijama u masi efikasnosti energije. Međutim, do sada institucije o tome nisu investirale jedino u javnim objektima a ne i u porodičnim gazdinstvima. Prema ugovoru "Contour Global", nakon 5. prvih godina proizvodnje, ima pravo da prodaje asete. Do 1. aprila naredne godine, pre nego što se krene izgradnja termoelektrane, projekat će biti prihvaćen u Skupštini Kosova. A u slučaju da ne dobije većinu glasova, tada Kosovo će platiti utvrđene penale ugovorom od 19.7 miliona €.

Dardan Sejdiu - naglasio je da na osnovu izveštaja Regulatornog ureda za energiju, cena za gazdinstvu je povećana povećanjem računa za električnu energiju 56%. Tokom pregovora za potpisivanje ugovora da li je izvršena je procena uticaja u sredini, kao što je predviđeno Strategijom za energiju. Budući da ste ugovorene stranke, da li ima neko ograničenje u ugovoru sa kompanijom "Contour Global", da ukoliko žele da prodaju akcije, mogu uraditi to? On je rekao da postoje mnoge alternative, samo treba koristiti metode i kako ćemo pristupiti projektima za regenerativnu energiju, bez oštećenja porodičnih gazdinstava.

Valdrin Lluka - je objasnio izveštaja Regulatornog ureda za energiju, za procenu i uticaju u životnoj sredinu, rekao je da je to učinjeno na osnovu Strategije za energiju, bazirajući se na svim predviđenim tačkama. Dok za prodaju akcija, naglasio je da ovo pitanje ipak ne može se izvršiti bez usvajanja od starne Vlade Kosova.

Sali Zyba - je rekao da je vrlo zabrinjavajući ovaj ugovor, ukoliko Skupština Kosova ne usvoji garanciju suvereniteta, tada Kosovo treba platiti utvrđene penale na osnovu ugovora od 19.7 miliona €.

Memli Krasniqi - je rekao da smo izgubili 12. godina i neophodno je izgraditi termoelektranu "Kosova e Re", za osnovnu energiju. On je rekao da ukoliko kompanija prekoračuje cenu iza 80 € za MW, tada Vlada Kosova ima pravo prekida ovog ugovora. To je najbolja moguća garancija sa kompanijom "Contour Global", za obezbeđivanje cene električne energije da se ne povećava na štetu građana.

Valdrin Lluka - u vezi izgradnje nove termoelektrane od strane države, rekao je da država ne može izgraditi svoje kapacitete, budući da je cena vrlo visoka i da imamo dve termoelektrane

koje moramo održati tokom čitavog vremena. Ideja za regenerativne kapacitete, na osnovu izvršenih analiza je vrlo visoka sa cenom tržišta. S toga, ne smemo ugroziti osnovnu energiju od uglja, izvršeći eksperimente sa regenerativnom energijom. Na kraju, ministar Llukaj, u vezi sa izveštavanjem o funkcionalizaciji preduzeća „Trepča“ je zahtevao da izveštava nekom drugom prilikom zbog jednog susreta koje ranije utvrđen.

Predsednica - je zahvalila ministra na izveštavanju, o procesu izgradnje termoelektrane „Kosova e Re“, dok u vezi tačke preduzeće “TREPČA” D. D. predložio je da u narednoj sednici pozove ministar i deo ovog izveštaja će biti i Bord preduzeće „TREPČA“ D. D.

Nakon debate, Komisija je donela sledeći:

Zaključak

Ministar Ekonomskog razvoja, će izveštavati u Komisiji o procesu izgradnje Termoelektrane “Kosova e Re”, kako bi poslanici bili informisani o čitavom procesu izgradnje, gde preko izveštavanja, će izvršiti demokratsku kontrolu prema ministarstvu.

4. Razno

Tekuća pitanja

Predsednica - je predložila da Komisija vrši posetu biznisima, na osnovu plana rada i na osnovu zahteva stranaka. Ovom prilikom, predložila je da se vrši poseta u Uroševcu, konkretno u “Market plus”, biznis koji trguje jedino domaće artikle i počeo je da sprovodi Zakon o zaštiti potrošača, kao što je predviđeno da se postavlja zastava u blizini cene proizvoda. I ovog predloga je dobio od Kluba proizvođača Kosova. U vezi s tim, predložila je da se poseta vrši 09.11.2018.

Komisija se složila sa predlogom predsednice.

Sednica je završena u 14:30 časova.

Pripremila:

Jedinica za podršku Komisije

Predsednica Komisije,

Sala BERISHA SHALA